

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România și străinătate 15 lei pe an.

APARE:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

CONCURENȚA

Când ne plângem că produsele noastre nu s'au căutate, sau când suntem nevoiți să le vindem în târg cu un preț prea mic, și care nu stă în proporție dreaptă cu munca ce am jertfit, atunci zicem că e belșug în toate și nu-i căutare.

Din potrivă, când e căutare mare și e scumpete, ca și în anul acesta, zicem că e lipsă. Amândouă cazurile acestea sunt cazuri extraordinare și concurența nu poate veni în combinație la producători, ci cel mult între comercianții cari mijlocesc aducerea produselor de la un loc de unde s'au făcut în abundență, la alt loc unde e lipsă și nu s'au făcut. În asemenea cazuri comercianții își fac socoteala cumpărării și a transportului cum și speșele lor efective și cele pentru mijlocire și în urma aceasta statorcesc prețul pe piața unde se cere trebuința pentru desfacere. Acel negustor care a cumpărat produsele sale pe un preț mai puțin și transportul la costat mai puțin, de sine înțeles dacă și calitatea produselor sale e bună, zicem că poate face concurență, adică poate vinde mai puțin decât alt negustor, care are aceiași marfă cumpărată însă mai scump și adusă pe același piaț cu un transport mai costisitor.

Concurența aceasta este folositoare odată pentru negustorul care a știut locul de unde să-și procure marfa mai puțin și al doilea este folositoare pentru publicul care cumpără.

Acum pierdere are numai negustorul care n'a știut să-și facă calcul bun și a cumpărat marfă scumpă.

Tot aceasta putem afirma și de micul industriaș: rotar, măsar, păpușar etc., cari astăzi sunt concurenți de cătră

diferitele fabrici unde se lucră în mare, și speșele de producție costă mai puțin.

În aceste cazuri micul industriaș numai așa poate eși la o socoteală bună și cu câștig, dacă se perfecționează în meseria sa în așa grad mare, încât prin iscusința și hărnicia sa știe produce lucru perfect de bun, și știe să aștepte unde asemenea lucru e bine căutat și bine plătit. Pentru-că e lucru cunoscut că fabricile deși produc mult și știu da un lustru rafinat producțiilor lor, totuși comoditatea și durabilitatea, chiar și gustul exterior produs prin o mână destoinică a unui meseriaș harnic și iscusit, nu se poate nici astăzi înlocui prin fabricanți. Aceasta se poate adevăra cu plățile cele bune ce se dau în orașele mari, în ateliere anumite de lucru micilor meseriași, cari știu lucra meseria lor așa fel, după-cum se recere în acelea.

Cât privește de altă parte concurența dintre micii industriași pe care o pot produce ei între ei, despre aceasta prea puțin se poate vorbi, pentru-că prețurile sunt cam aceleași și concurența se poate face numai după gustul și durabilitatea lucrului cu care se știe distinge unul față de celalalt.

Este altă concurență ce se face pe piața cerealelor pe contul agronomilor. Și aceasta este una dintre cele mai simțitoare concurențe, pentru-că se face de multe ori și prea des în contul mulțimei micilor proprietari. Această concurență care apasă pe țeranul cu puțin pământ ca și pe marele proprietar este de altfel universală și se simte cum am zice în toată lumea.

Nu ne putem mântui de ea decât prin singurul și unicul mijloc de a face pe țeran harnic și isteț, așa ca el pe puținul seu pământ să-l știe așa lucra și cultiva încât să se producă

mai multe și mai bune bucate decât cum astăzi produce.

Cu acestea n'am spus încă nimic nou și ce nu s'ar fi mai discutat încă în publicitate, căci concurența cinstită, e folositoare pentru publicul consumator totdeauna, dar' voim să scoatem și noi la iveală marea necesitate de a se înființa cât mai iute și cât mai multe școli agronomice pentru fiii țeranilor noștri, unde ei în limba lor maternă să-și însușască știința și cunoștințele necesare de a fi un harnic și isteț agronom și a face față concurenței în cereale, care apasă mai simțitor pe micii noștri proprietari.

Despre arat

Aflându-ne după seceră, când mulți încep a ara holdele mai de ogor, mai pentru ceva sămânță, pînă să scoatem la iveală unele din cerințele de frunte ale aratului, să arătăm unele puncte ideale, cum s'ar zice spre care ar trebui să tindă toți plugarii, spre binele lor propriu.

Între lucrările de căpetenie ale pământului, aratul se poate pune în locul întâi, ca temelul celorlalte lucrări. Și temelul ori-cărei lucrări trebuie să fie într-o toată bună, dacă e ca lucrările următoare, să izbutească și să fie împreunate cu cel mai mare folos.

Prin arat finim a mărunți și a face afânată pătura roditoare a pământului (soțul) pentru ca aerul umezeala și căldura să poată străbate cu înlesnire la adâncime, astfel ca pământul să se amestece cât mai bine, asemenea și ganoii. Tot-odată prin arat se împușinează și se stărpesc buruenele netrebnice, ear' rădăcinile plantelor ce cultivăm înadins pot străbate cu înlesnire la adâncime și se pot întinde în toate părțile, adunându-și hrana trebuincioasă.

La arat trebuie însă să se țină seamă mai ales de următoarele legi:

1. Să se stăruie ca prin arat, încetul cu încetul, pătura roditoare să devină mai adâncă, arând din an în an ceva mai adânc, până am ajuns la adâncimea de 16—24 centimetri. Cu chipul acesta rădăcinile plantelor

pătrund la adâncime, unde și în anii secetoși găsim umezeală și astfel plantele nu sunt osândite să tănjească ori să piară.

2. Toamna mai ales pământul se ară cât mai adânc. Pentru-că pământul mort (până acum nelucrat) scos dela adâncime, peste iarnă se îmbunătățește foarte mult prin lucrarea înghețului.

Ogoratul de primă-vară încă se face mai adânc de cât întorsul și de cât aratul de a treia oară, în pragul sămănatului pentru spicoase. Plantelor de săpat: porumbului, cartofilor napilor ș. a. nu le strică arătura mai adâncă nici înainte de sămănat, pentru că ele au rădăcini puternice și lungi, cu care își caută hrana și în pământul mai bun, ce prin aratul adânc ar fi ajuns la adâncime.

3. Locul gunoier din proaspăt și miriștea îndată după secerat se ară de obicei mai puțin adânc. Rămărând gunoierul și miriștea la mai mică adâncime, căldura și umezeala străbat cu înlesnire la ele și le descompun mai în grabă, astfel că planta ce se sămănește poate trage mai mult folos pe urma gunoierului. Când însă aratul miriștelor urmează a se face toamna, trebuie făcut adânc.

4. Să se înconjoare la arat facerea greșilor, adică să nu rămână loc nearat printre brazde; să nu se dea brazde prea late, și aceste să se răstoarne toate deopotrivă, bine.

5. Organul de toamnă poate fi cât de brușos, și de aceea se poate face și fiind pământul ud; numai să nu se lipsească de plug.

6. De regulă pământul trebuie arat, când nu e nici prea vârtos nici prea moale. Cel prea vârtos se lucrează cu greu și rămâne brușos, cel prea moale se întărește din cale afară. În amândouă împrejurările arătura nu e prinoasă. Și de aceea potrivirea unui timp prinos pentru arat ajută nespuse de mult sporirea roadelor.

7. Pentru ca locul să rămână cât mai oblu, și pentru ca buruienile să poată răsări

cât mai bine, după fiecare arătura el trebuie grăpat. Făcând așa, arătura următoare isbutește ne-asămănat mai bine, și buruienile se pot stărpi mai ușor cu plugul.

8. Pentru locurile late se recomandă și aratul în curmezis din când în când. Cu chipul acesta locul se lucrează mult mai bine și se pierd spinările, cari se ved la toate locurile arate numai de-a lungul.

A. P. R.

Frunzările ca nutreț.

Am avut o primăvară și o vară neobiceșit de secetoase, iar toamna și eara trecută au fost serece în ploie. În urma acestora au suferit toate plantele din câmp și pășunile sunt total pleșuge; astfel în acest an întrebuințarea pădurilor pentru procurarea de nutreț are o valoare și o importanță mult mai mare decât în alți ani.

În astfel de împrejurări anormale se poate face us cu concesiunea ministerială și de pășunat în păduri, chiar și în culturile tinere, de altfel strict oprite pentru pășunat. Aceasta se și face deja acum în multe comune.

Dar' după ce 75% ale nutrețului sunt nimicite prin secetă, agricultorul trebuie să se cugete pentru timpul ernii și la frunzele de nutreț.

Frunzele uscate din pădure pot face bune servicii ca așternut pentru vite, economisând astfel paele.

Frunzele multor arbori de păduri și ale altor arbori adunate și uscate îmi preună cu rămurelele tinere și subțiri pe cari stau, pot ajuta la umplerea unor goluri în proviziunea de fân peste eară.

În anul 1862, an excepțional de secetos și lipsit de fân, s'a făcut în multe locuri întrebuințare de frunzări.

Astfel de întrebuințare a pădurilor se face an de an în unele regiuni ale Austriei, Tirolului etc. Dar' sunt și la noi comune de munte cu agri și livezi puține, unde oamenii adună toamna frunzări și le păstrează ca pășii de cucuruz.

În Franția, unde în 1892 în urma secetei continue a fost o lipsă neobiceșit de mare de nutreț, s'au adunat frunzări tinere (crengi cu frunze) de fag, mesteacăn, brad și pin, au fost tăiate mărunt, opărite cu apă terbinte (60—70 grade C.) în care s'au ținut câte trei, zile, și după ce li-s'a adăugat puțin malt, au fost întrebuințate ca nutreț cu bun succes.

Așa departe noi însă nu vom merge, vom arăta deci cum avem să manipulăm frunzările uscate ca nutreț.

Frunza constă din 2 părți, coada și însăși frunza. Partea cea mai mare a materiilor nutritive se găsește în însăși frunza. Din Iulie până la începutul lui Octombrie aceste materii rămân, în ce privește cantitatea, neschimbate în frunze. Timpul cel mai potrivit pentru adunarea lor este în Sept. Virfurile tinere se pot ușor rupe cu mâna sau tăia cu cuțitul. Adunatul trebuie să se restrângă la frunzările din jurul coroanei; cele dinspre vîrf au să rămână nevătămăte. De pe arborii înalți frunzările se taie mai ușor cu foarfecile pentru curățirea omidelor de pomi.

Cel mai bun material de nutreț îl putem obține dela plopi, salcie, răchită, teiu, ulm, arin, frasin, paltin, carpin și stejar.

FOIȚĂ

O C H I I.

Ochiul Ochii — bată-i ochii! —
Ochii... ochii și car' ochii,
Bată-i focul! — vina-i bată!
Bată-i naiba câte-odată! —

Și vecina asta, eară... —
Nu știu cum să-i mai tot zic! —
Face cu de-adinsu doară
De nu-și așă stare-un picl.

Ba îmi ride, ba se joacă,
Ba cu mâna stare n'arc...
Vrea cu zoru ca să-mi placă —
Când o plac așa de tare! —

Ochii... — ce să stau a spune? —
Ochii... — par'că nu-i curată! —
Zău! Să nu se încerce nime
A privi în ei vr'odată..

Știe naiba ce le face...
Nici-odată nu-s pe-un fell!
Cum îi suce, cum i'ntoarce
Naiba știe... — numai ell —

M'am uitat odată ntrînșii.
Cum n'o fi, cum o fi fost
Nu știu; — dar' de-atunci încoace
Nu mai pot să-mi dau de rost.

Și-s îndrăgostit și pace...
— Ce să fac, dacă-s așa?
Dacă ochilor le place
Par'că asta-i vina mea?! —

...Dar', o-i prinde-o, fără veste,
Când o fi ntr'o scară lună,
Și... ntr'o sută de neveste...
O sărut!.. și — pace bună!

Iulie 1904.

Cruțu-Delasclîște.

CARMEN SYLVA

SUFERINȚA

Suferința era o copilă frumoasă, sveltă, cu părul negru, care-i încadra fața palidă. Buzele-i fine îi erau aproape tot închise, ochii negri erau de-o jale adâncă, încât nimeni nu o putea privi fără de a plânge. Sărmana copilă n'avea patrie, ci umbla dintr'un loc în

altul. Acum umb'a în colibele sêracilor, acum în palatele bogăților. Era așa de tăcută încât fiecare o privia cu durere. Însă ceva straniu, pe cine-l privia, acela îndată era cuprins de o mare durere. Unul perdea unicul seu copil, altul onoarea, averea și toate bunurile. Eară unora le eșiau copii răi, încăruntându-i înainte de vreme. Ori se iviau nemulțumiri între căsătoriți, sau vre-unul din familie cădea bolnav la pat și nu se mai ridicau cu anii.

Oamenii se uitau cu uimire, de unde vine atâta nenorocire, și nu știau că micuței și palidei copile, Suferinței, singuri i-au deschis ușa. Singuri au poftit-o la masă. Sărmana copilă se întorcea pe calea sa și afla mai târziu că ce îngrozitoare lucruri a lăsat în urma sa. Atunci evita un timp îndelungat de a mai cerceta acele case. Totuși iubise pe unii așa de mult, încât îi urmăria cu dor și nu observa, că prea adeseori îi cercetase. Atunci venia supărare peste supărare peste ei, până când sărmana copilă pleca cu inima îndurerată, și cu ochii înecați își lua rămas bun.

În regiunile cu mulți acaci, frunzările acestora fac bune servicii în scopul nutririi animalelor. Frunza de viie este încă și mai plăcută vitelor. Aceasta se nu se scape din vedere.

Frunzările se fac snopi și se uscă pe încetul la umbră, apoi se păstrează sub coperiș.

Pentru manipularea și păstrarea unor cantități mai mari de frunzări procedura arătată nu e satisfăcătoare. În acest scop frunzările se așează strat de strat peste olaltă în un șop sau peste tot sub coperiș, punând peste ele greutate mari, ca să se împedecă pe cât posibil intrarea aerului și formarea mucezelii. Timpul umed și chiar ploile n'au să împedecă oamenii dela această lucrare, pentru că umezeala aceasta nu e stricăcioasă frunzărilor. E stricăcioasă însă umezala, care ar intra în grămezile de frunzări neașezate sub coperiș.

»R. E.«

PELAGRA

—*—

În Bucovina au fost constatate de către Dr. Neagoe din București, încă din anul 1866 patru cazuri de pelagra în asilul și spitalul alienaților din Cernăuț și de atunci, această uricioasă boală tot mai mult își întinde rețeaua prin satele Bucovinei, ca și prin satele altor țări.

Pelagra se manifestă la început — în stadiul intermitent — prin slăbirea generală a organismului cu un început de roșeață pe toate părțile corpului cari sunt expuse soarelui; slăbirea este însoțită totdeauna de dureri pe cap, amețeli, oboseală continuă, desgust de muncă și rezervă de societate. Aceste simptome toamna dispar, ca să revie

Mergea încet pe drumul ei liniștit și fără de șgomot, și totuși mai repede decât riul ce se varsă de pe stânci, sau din înălțimea unui vîrf de munte, mai repede decât vîntul de miază-noapte, și intra în urmă în casa fiecărui om. Mai grozav era când se asocia de copii, și sîrmanii copii căpătau morburii îndelungate, ori deveniau orfani, astfel obrăjorii acestora deveniau din frumoși ce erau, palizi, și ochii tulburi și triști. Dacă vedea Suferința aceasta, plîngea cu amar și multă vreme numai privia copii, când aceștia se jucau, își întorcea capul.

Într-o zi ședea la umbra unui măr încărcat de fructe coapte, și privia merele rumene și minunate, încât privindu-le se înveșește ochiul privitorului.

— Dragă mărul, zise Suferința, dă-mi și mie din fața fructelor tale rumene, să fiu mai cu drag privită!

— Nul i-a zis mărul, dacă a-i avea tu așa față ca merele, atunci nu te-ar privi nimeni cu compătimire.

Tristă s'a sculat și a plecat pe calea sa, mai departe. Atunci se apropiu de un

earăși primăvara, din ce în ce mai accentuate.

După câțiva ani de suferință, bolnavul intră în stadiul al II-lea — remitent — care începe cu înroșirea desevîrșită a tuturor părților văzute de soare, o furnicare prin tot corpul, însoțită de frig; pielea începe a se jupui în coji — de unde și țeranii îi spun jupuială — apoi devine vinătă, brună, subțire și foarte dureroasă.

Când boala pune stăpînire cu totul pe nefericitul suferind, începe stadiul al III-lea — continuu — cu o abrutisare generală, diaree, crampe delir, melancolie și în fine mania care-l determină să se sinucidă singur prin înec sau ștrang (se spînzură) dacă mai înainte de această manie, Dumnezeu nu îi ia zilele.

Această boală nu este molipsitoare, nici nu se moștenește hereditar; totuși copiii născuți dintr'un germen nesănătos, sunt foarte puțin rezistenți și susceptibili de a contracta ușor orice boală și în general progenitura urmată din părinți pelagrosi, este poimă cu pași rep zi spre degenerescență fizologică. Aceasta nu este o regulă hotărîită ci problematică, căci dacă urmașii pelagrosilor și-ar căuta o hrană substanțială și ar înlătura alimentele direct și indirect provocătoare de pelagra, s'ar șterge orice urmă de slăbiciune din organismul lor; dar' din nefericire trebuie să spunem că ei totdeauna singuri cantă cu preferință alimentația distrugătoare „alcoolul“ în schimbul unei mese solide și mai bogate.

Deși sunt peste 125 de ani de când medicii savanți se ocupă cu observațiile clinice, totuși cauza pelagiei nu este stabilită; armele științei până astăzi, au isbit într-o confușie babilonică. Însă observațiile practice culese de pe urmele faptelor, ne arată până la evidență, că pelagra face victime numai în masele muncitorimii, care este nesuficient și rău hrănită, în urma muncii continue, în

riuleț ce cuige printr'o grădină, în care era un cântec de paseri de își ridea inima.

O, dragi mici păsărele, — zise Suferința — dă-mi mie cântecul vostru cel dulce, ca să înveșelesc oamenii.

— Nu, dragă, cîripesc paserile. Dacă n'ai veri așa încet, și n'ai merge așa tăcută atunci oamenii n'ar uita așa cînd și ar înțelege că tu ești Suferința și aduci numai durere.

Sîrmana Suferință, pleacă mai departe și ajunge în mijlocul unei păduri. Aceasta răspîndea un miros delicios, și era așa plăcut a călca pe muschiul verde de sub arbori. Ici-colo pătrundeau razele soarelui printre frunzele adiate de linul zefir și aninate de el se clătinau, se învîrteau tremurînd, și cădeau jos lustruind frunzele veștejite, căzute pe covorul de muschi.

Era ceva superb! Copila se razimă obosită de un arbore și zise:

— »Aci pot să mă opresc, nu aduc dureri, aici pot să pauzez și nimeni nu mă privește de bolnavă«.

Atunci o rază s'a furișat, strecurîndu-se

care se cheltueșe multă putere dinamică, pe care muncitorul inconștient o substitue prin alcool, care cu drept cuvînt stimulează organismul și încordează mușchii pentru moment, dar' rojul șeu nu este decît de a distruge totdeauna țesăturile celulare, a predis-pune pe abusiv la diferite boli și a pune stomacul în neactivitate, prin lipsa de foame și indigestiune — boli de cari se plîng toți alcoolicii — deci foame cronică, e cauză directă a pelagiei și-și face loc odată cu alcoolul; și chiar dacă alcoolul ar avea plăcere de o masă mai îmbelșugată, îi va lipsi vecinic aceea masă căci o schimbă cu cărciumarul, dela care ia otravă.

Mulți din cei cari s'au ocupat de cauza pelagiei, au pus-o pe socoteala hranei exclusive cu porumb, alții pe hrana cu porumb — stricat, mucigăit, — alții aruncă vina pe microorganismele, etnopiti, părăsiti, influențele telurice, pe alcool etc.

Părerea, că hrana exclusiv cu porumb este cauza pelagiei, nu este îndreptățită, deoarece-ace experiența lucrurilor ne dovedește, că țeranii cari în tot timpul anului s'ă hrănesc cu mămăligă și malai proaspet, copt în cuptor, pregătît din făină de păpușoiu, ce a fost bine conservat și uscat, sunt sănătoși și nasc copii sănătoși.

Că perumbul stricat ar fi o cauză, rămîne ca laboratoarele să elucidze pe deplin această părere.

Că microorganismele, etnopiti, părăsiti și influențele telurice ar provoca pelagra, este de necrezut, deoarece-ace corpici microscopici și influențele telurice, nu și-ar recruta victimele din clasa muncitoare, care vecinic este în supra muncă și sub consum igienic, ci morbiditatea și mortalitatea acestei boale cauzată de răul întocmit contact social și-ar face loc în toate păturile societății.

Că alcoolul ar fi o cauză, efectele alcoolismului par' a ne șterge orice urmă de

printre frunzele copacilor, prin admirabili ei ochi aproape împăginiți: pătrunse acești ochi, îi însenină, le dete lumină.

Și toată pădurea vedea admirabila seninătatea pe fața jingășei fecite; ridea de bucurie și uimire. Suferința nu știa că a devenit mai frumoasă, însă simția razele soarelui ferbinte în inima sa tremurîndă.

— O, dragă pădure! strigă ea tare, dă-mi o singură rază din miile de raze de soare ale tale și a-și fi fericită!

Atunci, de odată a urmat o tăcere adîncă în pădure, arborii se priveau cu jale unul pe altul, razele soarelui dispărură din ochii Suferinței, aruncînd o privire spre o șopărlă verde și se ascunseră sub foile dumbravnicului.

— »Tu sîrmană copilă«, zise un stejar bătrîn. »O singură rază de roare te făcuse prea frumoasă, oamenii te-ar fi chemat, și atunci trebuia se suferi dureri peste puterile lor, trebuie să rămîi fără de lustru și fără de căldură.

(Va urma).

îndoială și esind din laborator în mijlocul naturii pipăind lucrurile așa cum se petrec ele în natură vom constata:

1. Că în populațiune care abuzază de alcool și mai cu deosebire de alcoolul extras din păpușoiul stricat, este un mare procent de pelagros. Despre aceasta ne vorbesc faptele cu cifre în județele: Roman, Vaslui, Tecuciu, Tutova, Dorohoiu etc. din Moldova, unde țeranul este intoxicat cu alcoolul amelic, eter, nitric, și sulfuric din esență de rum, uleiuri eterice, bioxidul de mangan apoi: ardeiu, piper, vitriol, laur și alte otrăvuri pregătute de cârcimarul jidan.

2. Că populațiunea alcoolică este cea mai săracă și deci lipsită de alimentația solidă și aceasta este natural, deoarece tot avutul din casă îl cară în cârcimă pentru otrăvă și în cârcimă stă țeranul zile întregi de muncă, căci el nu are educația economică și igienică, care trebuia să i-se dea încă din frageda-i copilărie de pe băncile școlii; ear' pe de altă parte, cârcimarul din Bucovina — acest parăsit social — este cel mai rafinat în arta de a ademeni victimele sale; apoi cârcimarul din Bucovina este și cel mai rafinat chimist — de contrabandă — fără nici un control din partea nimănui.

3. Este neîndoelnic că pelagra se manifestă numai la indivizi cari trăesc într-o foame cronică, care pe deoparte este efectul direct al alcoolismului — căci alcoolici fie că zile întregi înnoată nu numai în otrăvă și nu mănâncă fie că lipsa de foame este precedată de abuzul de alcool ceea-ce se întâmplă foarte des, — ear' pe de altă parte repet ceea-ce am spus mai sus, că mizeria este continuă, în casa din care totul se duce în cârcimă.

4. Este pe deplin constatat că copiii născuți de părinți alcoolici, totdeauna sunt dibili și lipsiți de cea mai puțină energie, deci foarte succesibili de a contracta pe lângă multe alte boale și pelagra.

Dar' nu numai pelagra o provoacă alcoolul direct și indirect, ci și multe alte cauze rele, al căror efect se vede pus ca o stavilă în mersul regulat social, economic și cultural și cea mai sfântă datorie ce și-ar îndeplini-o reprezentanții poporului, nu poate fi alta, decât depărtarea sa pe ori-ce căi din cursele ce i-se întind prin alcool, pentru a-l putea bine exploata părăsirii satelor.

„Deșteptarea”

Gh. Manolescu.

Păstrarea laptelui.

Ne găsim tocmai în perioada căldurilor mari. În acest sezon o chestiune, care interesează pe toți cultivătorii și în special acei ce se ocupă cu exploatarea laptelui este fără îndoială cea relativă la păstrarea laptelui și la regulile de păzit pentru a feri laptele de încheagare.

Această alterare are o cauză, a cărei origină este existența fermentilor sau microbilor, care găsesc în lapte toate substanțele necesare repedei lor dezvoltări și înmulțiri,

și luând parte din aceste substanțe modifică compozițiunea laptelui, care atunci devine foarte ușor alterabil.

Să suprînim această cauză (microbi) precum și toate acele cauze care favorizează dezvoltarea acestor microbi, și astfel vom păstra acest produs un timp relativ destul de lung, în care timp îl vindem, îl facem unt, sau îi dăm ori care altă destinațiune.

Sau este demonstrat că acești microbi nu se prezintă în lapte când vaca este sănătoasă. Ei sunt aduși de aerul mai mult sau mai puțin viciat al grajdurilor, se aduc pe mâinile pline de pământ și une-ori chiar de bălegar al persoanelor însărcinate cu mulsul, prin murdăriile sau resturile unei mulsoiri anterioare, rămase pe diferitele sale.

Stricarea laptelui în definitiv trebuie atribuită mai mult manipulei lui decât compozițiunii lui. Fără îndoială că laptele se strică mai ușor vara, din cauză că căldura grăbește dezvoltarea acestor microbi.

Prima grijă ce trebuie să o avem este prin urmare aceea că grajdul, vasele și toate obiectele întrebuințate la mulsul și păstratul laptelui să fie într-o stare perfectă de curățenie. După fiecare mulsoare sculele trebuie spălate cu apă foarte curată, și apoi clătite cu apă rece curată.

Foarte rare ori se spală sfărcurile ugerului înainte de a mulge vacile. În cele mai multe cazuri sfărcurile se spală cu lapte muls la început sau chiar cu laptele dela altă vacă.

Acest obicei trebuie părăsit fiindcă e cel mai sigur mijloc de a împedeca păstrarea laptelui, căci acesta e cel mai bun procedeu de a introduce în lapte tot felul de microbi, fiindcă nu ne preocupăm prea mult la muls dacă mâinile sunt murdare.

Proba experimentală în această privință a făcut-o profesorul Soxhelt. S'au ales 3 vaci dintr'un grajd ținut murdar, care au fost mulse în condițiunile obișnuite, ear' laptele muls s'au răcit imediat la 17° spre a fi păstrat. Alte 3 vaci din același grajd au fost scoase afară din grajd, sfărcurile spălate și apoi mulse. Pe când laptele dela primele 3 vaci s'a încheagat după 23 ceasuri laptele, dela celelalte 3 vaci a resistat 16 ceasuri mai mult.

Prin urmare curățenia este condițiunea principală spre a asigura laptelui păstrarea în stare bună, căci prin acesta se împuținează influențele exterioare, care pot să-l altereze.

O altă cauză de combătut este temperatura. Fiind prea mare ea favorizează dezvoltarea microbilor, provocând astfel o încheagare repede. Prin urmare îndată ce laptele s'a muls, trebuie să i-se micșoreze temperatura fie punându-l într'un refrigerent fie punând vasele cu lapte într'un vas mai mare plin cu apă rece și pus afară din grajd.

Nu vom recomanda întrebuințarea produselor chimice, ca bicarbonatul de sodă, calcea, acidul salicilic, acidul boric, boraxul etc. întrebuințarea lor constituie o falsificare și de altfel ele n'au o acțiune decisivă când se întrebuințează în doze prea mici, fiindcă în doze mai mari se poate cunoaste laptele chiar după gust.

Oxygenul și acidul carbonic au dat rezultate bune, însă întrebuințarea lor este de resortul industriei.

În casă, se prelungeste păstrarea laptelui ferbându-l însă trebuie să recunoaștem că în această stare laptele dobândește alt gust. Este mai bine să recurgem la pasteurizare, a cărei aplicare în firmă mai cu seamă nu prezintă nici o dificultate.

Pasteurizarea are de scop de ține laptele ca la 3/4 ceas la o temperatură de 100, spre a distruge astfel cea mai mare parte din microbi pe care îl conține, și apoi de a-l ține într'un vas oare care astupat în mod ermetic spre a-l păzi de contact cu aerul.

La pasteurizare ne servim prin urmare de sticle, care să poată rezista la temperatura apei în clocote (100°), prevăzute la gură cu câte o rondelă de cauciuc în genul celor întrebuințate la sticlele de bere, limonadă etc. și apoi sticlele sunt astupate cu dopuri de sticlă sau de porțelan.

Sticlele deschise se introduc într'un coș, ca cele întrebuințate la transportul sticlelor de vin, apoi cu totul se bagă într'o căldare cu apă clocotind. Neapărat că în sticle este pus laptele. Să lasă să fearbă 15 minute după care se scoate coșul cu sticle, se astupă cu dopul cu rondela de cauciuc obținându-se o închidere ermetică și în această stare laptele se poate păstra 2 sau 3 zile fără a se strica.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 26 din statute membrii Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român se convoacă în

Adunare generală ordinară

la Timișoara pe zilele 21 și 22 Septembrie st. n. 1904.

Programul adunării este:

Ședința I.

Mercuri, la 21 Sept. 1904, la orele 11 a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Înscirerea delegaților prezenți.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor:
  - a) pentru examinarea raportului general;
  - b) pentru cenzurarea închierii conturilor anului 1903 și a proiectului de buget pentru anul 1905;
  - c) pentru înscrierea membrilor.

5. Presentarea propunerilor eventuale.
La orele 5 după amiază ședința festivă a secțiunilor științifice-literare.

Ședința II.

Joi, la 22 Sept. st. n. 1904, la orele 10 a. m.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiunilor.
2. Alegerea comitetului central și a funcționarilor Asociațiunii.
3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1905.

4. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.

5. Inchiderea adunării generale.

Se observă, că eventualele propuneri au să fie prezentate în scris prezidiului Asociațiunii (în Sibiu, Strada Morii Nr. 8), cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiu, din ședința comitetului central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, ținută la 28 Iulie 1904.

*Iosif St. Șuluțiu m. p.,
vice-prezident.*

*Dr. C. Diaconovich m. p.,
prim-secretar.*

Războiul ruso-japonez.

Luptele dela Port-Arthur — Stössel respinge propunerea de capitulare

Privirile și interesarea întregii lumi se îndreptează actualmente asupra evenimentelor, ce se desfășură în jurul Port-Arthurului

La 16 August — așa spun știrile telegrafice venite în zilele din urmă — comandantul armatei japoneze, care asediază Port-Arthurul, a trimis un parlamentar la generalul Stössel, predând acestuia un comunicat în numele împăratului Japoniei, în care acesta cere dela comandantul garnizoanei rusești, ca pe *necombatanți să-i lase liber a părăsi cetatea, ear' garnizoana să capituleze.* După »Daily Telegraph« condițiile de capitulare ar fi:

1) *Intreaga garnizoană din Port-Arthur poate să se retragă în toată libertatea prin peninsula Liaotung, spre a se uni apoi cu armata lui Kuropatkin.*

2) *Necombatanții vor fi transportați pe cheltuiala lui Mikado, unde vor voi.*

3) *Generalul Stössel este dator a lăsa intacte nu numai cetatea, ci și vasele rusești aflătoare în port.*

Parlamentarul japonez a fost dus cu ochii legați printre patrurile rusești până la generalul Stössel.

Când i sa comunicat generalului propunerea de capitulare, el s'a infuriat și pentru un moment îl părăsi dominațiunea de sine, de altfel obicinuită la el. El se plimba foarte iritat prin odaie, până când își recăstigă liniștea. Atunci zise cu voce înaltă:

— Această scrisoare japoneză s'ar putea considera și ca o glumă de prost gust.

Parlamentarul japonez (un major) a fost primit de altfel cu multă politeță de Stössel, însă răspunsul a fost prompt și categoric, anume:

Stössel a refuzat propunerea de capitulare declarând, că va apăra cetatea până când Japonezii vor lua ultima redută și până când îi va fi căzut șiultul om.

Stössel a refuzat și cererea parlamentarului japonez de a se da un armistițiu de trei zile pentru îngroparea celor omorâți în luptă.

Astfel se reîncepu la 17 Aug. 10 a. m. lupta și pe când ultimele jonce se depărtau dela Port-Arthur, ea se da pe întreaga linie.

Refugiații ruși sunt de părerea, că fortăreața va putea rezista și că Kuropatkin îi va trimite ajutoare în timp de 14 zile.

După o telegramă din Cifu lupta a fost turbată. Japonezii să fi pierdut 20.000 de oameni când voiau să ocupe forturile 3 și 4. Cifra e de signr exagerată. Japonezii au ocupat aceste forturi, însă cu pierderi enorme.

Agencia »Reuter« primește știrea din Cifu, că pierderile Japonezilor în lupta dela *Takusan* și în partea de nord a orașului au fost de *5000 de oameni.* Din același isvor se anunță, că *Rușii au reocupat pozițiunea Paluceng,* din care în timpul din urmă Japonezii bombardau Port-Arthurul și forturile interne. Știrea nu e confirmată.

Generalul Stössel a dat la 13 Aug. un manifest către apărătorii cetății. În acest manifest el apelează la combatanți să apere până la ultima picătură de sânge fortăreața. Manifestul înceie astfel:

»Urmând pilda vitejilor nostri strămoși, nu ne este permis a da îndărăt. Nu vom ceda inamicului nici o palmă din pământ. Vom răsbuna atacul lui dășnic. Vom arăta păgânilor că cu noi este Dumnezeu.»

La 15 I. c a fost la Port-Arthur uu *măcel înfricoșat.* Japonezii treceau peate un teren larg, care era subminat. Atunci se întâmplă o explozie îngrozitoare și mulți dintre Japonezi fură aruncați în aer și sfâșiați în bucăți. Se zice că 10.000 de oameni și-au pierdut vieța. O baterie de artilerie, două escadroane de cavalerie și o jumătate diviziune de infanterie, zic refugiații, au fost în câteva secunde prefăcuți într'o masă informă de carne, care umplu de groază chiar și pe cei mai veterani dintre luptători. În urma aceasta Japonezii vreau să coducă turmele lor de vite peste mine, ca să le facă să explodeze. Rușii profită de ocaziune și prind vitele aceste, bucurându-se, că astfel pot să-și înmulțească provisiunile lor.

Soartea vaselor rusești.

Comandantul escadrei de încrușișătoare dela Vladivostoc constată, că

la 16 August s'au reîntors acolo vasele »Rossia« și »Gromoboi«, grav avariate. Comandantul descrie lupta ce a avut-o cu flota lui Kamimura, în care luptă încrușișătorul »Rurik« știm, că a fost cufundat.

Un lung raport a trimis la Petersburg contra-miralul Reitzenstein, comandantul încrușișătorului rus »Askold« despre lupta năvală navală dela 10 Aug. În el se constată cunoscuta catastrofă a escadrei rusești.

Din Tokio se anunță, că Japonia a trimis Angliei și Americii o notă în care declară, că refuză înapoierea vasului »Retsitelny«, deoarece Rusia a fost aceea, care a călcat neutralitatea chineză cumpărând proviziuni din China și ridicând la Cifu o stațiune telegrafică. În momentul asaltului, vasul »Retsitelny« nu era desarmat, ci încărcat carbuni.

Din Petersburg vine prin Berlin știrea, că *escadra rusă din Marea Baltică* a plecat în ziua de 3 August v. spre Extremul-Orient. Ea se compune din 12 vase mari, din numeroase torpiloare și din multe vase de transport.

Agencia rusă află din Washington, că secretarul de stat Hay a primit știrea, că un vas rusesc de război vrând să intre în portul din Cifu a fost capturat de 7 contra-torpiloare japoneze.

Despre situația în Mandjuria n'au sosit știri positive mai noue. Agencia telegrafică rusă vestește, că liniște completă domnește pe câmpul de război de acolo. Frontul de sud al armatei japoneze se retrage spre Hayciöng, frontul de vest se află la 27 verste de Liaoyang. Avantposturile belegranților numai sunt departe, decât de 5 verste nul de altul. În fiecare zi se întâmplă mici încăerări.

— Țarul Nicolae a adresat generalului Stössel, comandatul fortăreței Port-Arthur, o telegramă prin care îl însărcinează de a felicita și mulțumi în numele seu, garnizoanei și populațiunei orașului pentru succesul obținut în luptele dela 13, 14 și 15 Iulie contra Japonezilor.

Țarul își exprimă totdeauna convingerea sa, că generalul Stössel este neclintit în hotărîrea de a menține gloria armelor rusești printr'o împotrivire până la extremitate.

Telegrama imperială implăra binecuvântarea dumnezească pentru poporul dela Port-Arthur.

— Agencia telegrafică rusă află, că Rușii au reocupat la 17 August defileul dela Dapinduşang, respingând pe Japonezi.

Forțele Japonezilor din această regiune nu trec peste 2000 oameni.

De vre-o patru zile ploii continue împedcă fără îndoială operațiunile decisive.

NOUȚĂȚI

»Societatea pentru fond de teatru român« își va ținea adunarea sa generală din acest an în Brad, în zilele de Duminică 15/28 și Luni 16/29 l. c.

Comuna Câmpeni pustiită prin foc. G. Tr. ne comunică știrea tristă că în comuna Câmpeni au ars aproape 200 case, paguba este încă neconstată. Au ars casa comunală, edificiul casei, edificiul oficiului de dare, oficiul solgăbirăesc, bisercia și școala gr-cat. și alte edificii publice. La casa comunală au ars toate actele și documentele, registrele oficiale și mobilierul. Au ars și s'ălpii dela telegraf și telefon, toate bucatele, provisionile și nutrețul adunat pe la case precum și tot mobilierul de prin case. S'a ținut o conferență, d-n care s'a telegrafat ministrului de interne, cerându-se un ajutor grabnic 500 de cor. O mare parte a locuitorilor rămași pe drumuri s'au refugiat în Abrud. Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Metropolit Ioan Mețian a și venit în ajutorul celor nenorociți trimițând pe cale telegrafică ajutor de 500 cor.

Pădure în foc. Întră Marti, la 16 l. c. s'a aprins pădurea orașului »Vale« și pe lângă tot ajutorul dat de miliție și locuitori ai orașului, abia Vineri (19 Aug.) înainte de amiază a putut fi localizat. Paguba este însemnată, întru cât a nimerit tăetura cea mai frumoasă a orașului și dublă, că a ars și iarba, ce prindea pe aceste vremi foarte bine vitelor lipsite de nutreț.

Călătoria Suveranilor României. MM. LL. Regele și Regina au sosit la Viena Sâmbătă, la orele 1:25 min. amiază. La gară au fost primiți de cără personalul legățiunii regal și de consulul regal al României, de dl Linheim. După o întreținere de o jumătate de oră cu persoanele venite întru întâmpinarea Lor, Măjestațile Lor s'au dus la hotelul »Krantz«. După ce au luat dejunul, la orele 3 Măjestațile Lor au eșit în oraș și au făcut mai multe tângueli. La orele 7 s'au avut loc prânzul, la care a luat parte Prințesa S. hoenburg, care însoțește pe M. S. Regina, membrii legățiunii și ai consulatului general, precum și suita Suveranilor. La orele 8:25 m. M. S. Regina a fost condusă la gară de M. S. Regele, plecând direct la Neuwied. M. S. Regele s'a reîntors apoi la hotel și a plecat Duminică la orele 8:25 m. d-mineaza la Lend-Gastein. Sâmbătă, înainte de prânz, Regina României, cu suta sa și cu secretarul hotelului »Krantz«, a făcut prin oraș o excursiune în trăsură. Regina a cumpărat mai multe lucruri, a vizitat catedrala Sf. Stefan unde s'a interesat de uriașa orgă de acolo, de amvon care e o lucrare de artă, precum și de monumentul care amintește liberarea Vienei de asediul Turcilor. Regina a mai vizitat apoi biserica Votivă și bulevardul Ringstrasse și s'a întors la otel.

Sarea mai ieftină. Dieta a primit proiectul despre modificarea legii din 1897 privitoare la vânzarea sării pentru vite. După intrarea în vigoare a legii celei nouă măsura va fi în loc de 10 cor. numai 6

Necrolog. Subscriși în numele lor, și al celorlalți consângeni și amici cu sufletul zdrobit de durere anunță, că preambita lor mamă, soră, bunină, soacră etc., *Maria Voina* născ. *Lazar* după un morb îndelungat, în 1 August v., în etate de 56 ani, provăzută cu Sf. Taine ale murbunzilor, deplânsă de neconsolabila familie, s'a mutat la cele eterne Rămășițele-i pământești s'au așezat spre repausul etern în cimitierul gr-cat. d-n Pricas. Marti în 3 August v. a. c. la 2 ore după amiază. Pricas, 2 August v. 1904.

Nic. Lazar, preot gr-cat, frate Sina Carolina, soră. Nicolau Voina, inv. fiu, Aurelia, Voina, noră. Remus H. Voina, nepot.

Fie-i țărina ușoară și memoria neuitată!

Uscarea prunelor. Sub titlul »Uscarea prunelor și alte fructe și fabricatul magiunului« (lictarului) a apărut în București o cărticică scrisă de chimistul agronom Dr. Max. Popovici. Ea conține sfaturi și îndrumări cu privire la uscarea poamelor îndeosebi a prunelor și valorisarea lor și este folositoare acelorora cari se ocupă cu pomăritul.

Salbătăcii grecești. Din Constantinopol vin știri, că Grecii continuă a prigoni pe Români macedoneni și a se deda la scene de adevărat păgânism. În deosebi, cu prilejul înmormântărilor, Grecii, lăsând la o parte cele mai elementare sentimente creștinești, provoacă scandaruri ori de câte ori un preot român vine să oficieze slujba. Astfel de curând la Monastir încetând din viață o învățătoare română, rudele ei cerură pentru benevônterea rămășițelor decedatei un preot român. Metropolitul protestă pe lângă Hilmi Pașa. Poarta însă dădu ordinul ca învățătoarea să fie înmormântată în prezența unui preot român. Metropolitul rugă atunci patriarhul să-i primească dimisia, re de altă parte între metropolit și Hilmi-Pașa a izbucnit o violență ceartă. Guvernul român a protestat la Poartă pentru aceste scandaluri și barbărit, pe care le provoacă preoții greci la înmormântarea românilor, ceea-ce necesitează o grabnică regulare a cestiunei aronândilor. Poarta ca întotdeauna a răspuns favorabil mesajului român.

Têrg de vin. Însoțirea viierilor din Ungaria aranjază în Segedin un mare târg de vin. Têrgul se va deschide în 11 Septembrie c. Până acum s'au înștiințat 87 de viieri, cari vor duce la târg 262 diferite soiuri de vinuri în câțime de peste 19,000 hectolitri.

Nu este leac mai vindecător pentru dureri de dinți și cap, ca crucea dublă electro-magnetică R. B. nr. 86.967 a dlui Albert Müller (Budapesta, V., Vadász-u. 42/G) ceea-ce o dovedește și următoarea scrisoare de recunoștință: Prea stimată dle Müller. Fu bun trimite-mi o cruce ca și aceea, pe care am

comandat-o înainte cu o lună pe seama soției mele, asupra căreia a avut o influență atât de bună, că i-a trecut durerea de dinți și de cap, pe care a purtat-o mai bine de un an. Zi de zi vin la mine oameni și întreabă de minunata d-tale cruce. De aceea te rog d-n nou să-mi trimiți o astfel de cruce deoarece-ce și eu am astfel de dureri, cum a avut soția mea și sunt șgur, că și mie îmi va ajuta. Cu stimă Alexandru Holzschuh Bars Bukin.

O nouă boală a viilor. »Drapelul« scrie următoarele: În viile reuniunii economice din Panciova s'a constatat o nouă boală a strugurilor. Boala constă d-n aceea, că din frunză p cură o masă lichidă, cleoasă. Această boală e cauzată de un soi de insecte. Ministrul de agricultură a incredințat institutul ampemologic să instrueze pe economi asupra mijloacelor contra acestei boale a viilor. Spre studierea boalei a mers la Panciova șeful de secție Dr. Balinț.

O urmare a resboiului ruso-japonez a fost în împărăția lui Mikado și următoarea: Au fost chemați la armă atât de mulți funcționari dela drumurile de fer, încât s'a simțit trebuința de a-se chema femei, ca să ocupe locurile vacante. Astfel de câteva luni pe linia Sanuki, una din cea mai importantă a Japoniei, serviciul bagajelor, controlul biletelor și serviciul în vagoanele de mâncare sunt incredințate toate femeilor. Pentru ultimul serviciu candidatele trebuie să împlinescă cinci condițiuni: 1) Să aiba un exterior simpatice. 2) Să fie deplin sănătoase. 3) Să se poarte bine. 4) Să aibe un trecut nepătat. 5) Să poseadă o instrucție superioară. Diplome universitare, pretinse dela femeile cari servesc în vagoanele de mâncare, e culmea civilizației japonazel.

Mai relevăm încă două puncte din regulamentul impus acestor slujitoare ambulante: Le este interzis de a primi bacșiș și de-a râde și a-și petrece cu călătorii.

Invențiunea cea mai mare și uimitoare a timpului nostru este fără îndoială neîntrecuta cruce dublă electro-magnetică R. B. nr. 86.967.

Cu mulțumită sufletească publicăm aci o scrisoare de recunoștință, pe care a trimis-o o însănețoșată dlui Albert Müller în Budapeste V., Vadász u. 42/G al cărei cuprins e următorul:

Stimate Dle Müller!

De ani de zile am fost bolnavă, am cercat toate mijloacele și doctorii și leacuri de casă, și tot nu m'am putut mântui de afurisitele de dureri; nu puteam mânca, căci stomacul nu mistuia, avem dureri grozave de șra spinării, junghuri, bătăe de inimă, greutate de piept, toată noaptea nu puteam dormi de dureri și acestea toate m-le-a alungat crucea d-tale electro-magnetică și acum har Domnului, sunt sănătoasă. Îți mulțumesc din inimă pentru această invențiune, pentru-că sunt acum foarte ferocită, sunt cu totul mântuită de grozavele dureri. Cu stimă: Maria Welinger, negustoreasă. Német-Ujvár.

POȘTA REDACȚIEI

Dlui N. J. în C. Pentru a te bucura de odichna nopții, folosește, înainte de culcare — fără ca să fie costisitor sau vătămător corpului — băi reci la picioare, sau dacă e posibil peste tot corpul, ear' după-ce te-ai așezat în pat aplică un servet înmuiat în apă rece pe obraz, repetând aceasta de mai multe-ori.

Oierilor în S. Indrumările date de dl Ministru cu privire la transportarea vitelor pe locurile cu nutreț nu se referă la oieri, cari din moși-strămoși știu acest lucru — după-cum susțineți — ci la cei cu vite cunute mari și peste tot la agronomi. De altfel nici o supărare; cine nu primește îndrumarea ministrului de sigur în cazul acesta nu va fi dat în judecată, nici alungați dela stână.

Cursul pieții din Budapesta

— în 23 August n. 1904 —

Per 50 kgr.		Piment . . . 000'00—000'—
Grâu . . . 10 70— 10 85	Cassia . . . 00'00— 00'—	Cuișoare . . . 00'00— 000'—
Săcară . . . 8— 8 10	Ghimber . . . 000'00— —	Paprică . . . 00'00—000'—
Orz . . . 7— 7 25	Ulei de in . . . 00'00— 00'—	„ de rap. . . 00'00— 00'—
Mei . . . 0 00— 5 90	„ de lem. . . 000'00—000'—	In brut . . . 00'00— —
Ovės . . . 7 35— 7 55	Câncp.br. . . 00 00— 00'—	Lână nsp. . . 000'00—000'—
Cucuruz . . . 7 20— 7 35	Migdale . . . 000'00— —	Smochine . . . 00'00— 00'00
Rapiță . . . 10 75— 11—	Alune . . . 000'00—000'—	Stafide V. . . 00'00—000'—
Trifoi . . . 00 00— 00—	Per 1 kgr.	
Lucernă . . . 00'00— 00'—	Unt proasp. . . 0'00— 0'00	Caș Emental . . . 0'00— 0'00
Mohor . . . 0 00— 00'50	„ Groer . . . 0 00— 0 00	„ Trapist . . . 0 00— 0'00
Măzêriche . . . 0'00— 0 00	„ Liptau . . . 0'00— 0'00	Brânz. de oie . . . 0 00— 0'00
Fasole . . . 0'00— 0 00	Bumbac bal. . . 00'00—00 00	Portoc. lada . . . 0'00— 0'00
Mazêre . . . 0'00— 0—	Lămâi „ . . . 0'00— 0—	Ouê (1440) lada . . . 00'— 00—
Mazăr. coj. . . 00 00— 00'—	Per 100 Litr.	
Linte . . . 00— 00'—	Spirț raff. . . 000'00—000'00	Spirț brut . . . 000'00—000'00
Păsat . . . 0 00— 0—	„ denat. . . 00'00— 00'00	Trevere . . . 00'00— 00'—
Mac . . . 00'00— 00'—	Sligoviț . . . 000'00— 000'—	Țuică . . . 00'00— 00'00
Sēm. de in . . . 00'00— 00'—	Per 100 kgr.	
S. de câncp. . . 0'00— 0—	Miere . . . 000'00—000'—	Ceară . . . 000'00—000'—
Prunc . . . 00 00— 13'—	Nuci . . . 00'00— 00—	Cartofi roză . . . 0'00— 0'—
Lictar . . . 12 50— 13 00	Cart. galb. . . 0'00— 0'00	Ceapă roșie . . . 0'00— 0'00
Untură . . . 50 00— 50 50	Usturoi . . . 00 00— 00'—	Piper n. . . 000'00—000'—
Slănină . . . 52— 56—	Tergurile din Ungaria, Transilvania și Banat.	
Zahar brut . . . 22 05— 22 15	Del. 24—31 Augut n. 1904	
Cafea lava . . . 00 00—000'—	Joi . . . 25 Corond. Merghindeal. Boroșneul-mare	Vineri . . . Năsêud. Bulcișor. Gyergyó-Békas.
Caf. Santos . . . 00'00— 00'—	Sâmbătă . . . 26 Ormiș.	Duminică . . . 27 Viștea-de-jos. Frata-ung. Zelau.
Caf. Portor. . . 00'00—000'—	Luni . . . 28 Câmpeni. Teius. Iliă-murășană. Hațeg.	Marți . . . 29 Chereș-S.-Paul. Jimborui-mare-ung.
	Mercuri . . . 29 Măgheruș. Budapesta.	30 Miheș.
	31 Alțina. Bistrița. Cincul-mara.	

Calendarul vechiu și nou al săptămănei.

Dumumineca a 12-a Rus. glas 3 sft. 1.

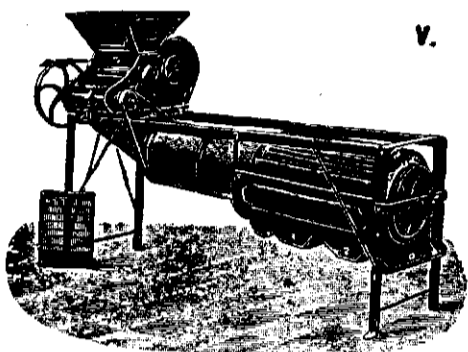
Dum.	8 S. M. Emilian	21 Ioana
Luni	9 Ap. M. tia	22 Timoteiu
Marti	10 M. Laurent Arch.	23 Fiip
Merc.	11 M. Eulpu Diacon	24 Barolomei
Joi	12 M. Forie și Anicit.	25 Ludovic
Vi eri	13 C. Vax. măr.	26 Samuil
Sâmb.	14 Pror. Mîchea	27 Iosif Galas

Rédactor-responsabil: **George Suciu.**

„MINERVA“ institut tipografic, societate pe acții în Orăștie.
Efectuește ori-ce lucrări aparținătoare artei tipografice.

CUMPENE
pentru **comerțiu, industrie** și **economie** solid și exact
lucrate, ofere spre cumpărare
I-ma Fabrică de Cumpene Transilvană
VICTOR HESS Sibiu (N.-Szeben)
La cerere se trimite catalog (228)
29—52 *ilustrat gratuit și francoat.*

CAROL F. JICKELI, Sibiu (Nagy-Szeben)

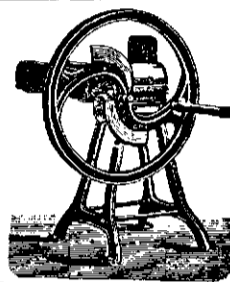
TRIOARE

Tăetoare da pae * * * 1 *

* * * Tăetoare de napi

Cuțite pentru tăiat pae

(141) 31—52

Toate acestea se află de vânzare la firma sus numită, dela care — la cerere — se poate căpăta informațiuni și preț-curent gratuit.

Atelier Fotografic.

Aduc la plăcuta cunoștință a prea onoratului public din Orăștie și jur, că am mutat

„Atelierul meu Fotografic“

din casa dlui **Herman** în strada apei Nr. 31 lângă școala de fete a statului.

În urma iluminării mai cu scop și a aranjării mai plăcute a »Atelierului meu Fotografic«, conform recerșințelor timpului, sunt pe deplin în stare a corêspunde tuturor dorințelor și ca formă, și ca frumșețe. Nizuința mea de căpetenie va fi. a dovedi prea onoratului public, că un fotograf provincial încă poate concura cu cei din orașe principale.

Pentru prețuita părtinire se roagă cu deosebită stimă

ARTHUR ADLER, 2—4
fotograf.

Nu există

Sămînțe agricole și de grădină mai bune și mai recomandabile

ca acelea, care le expediază de 28 ani

MAUTHNER ÖDÖN Furnisorul Curtii Regale în BUDA-PESTA.

Cancelaria și depozitele: *Str. Rottenbiller 33. Localul de vânzare: Str. Andrássy 23.*

Catalogul ilustrat, de 226 pagini, se trimite la cerere gratuit și franco.

(189)

31—52

„AGRICOLA“

Însoțire economică de magazin și anticipații

(143) și-a început activitatea în 31-52

HUNEDOARA (Vajdahunyad).

Cancelaria și Magazinul însoțirii se află în casele proprii. Însoțirea „Agricola“ cumpără și vinde produse agricole, cu deosebire: grâu, cucuruz, ovăș, târâțe, etc.

Vinde bucate pe credit (pe așteptare). Acoardă avansuri pe bucate, efecte și prețioase (giuvaerice).

Primește aurării și argintării în afaceri de lombard și la acoperire de conturi-courante.

Primește depuneri spre fructificare cu 6%.

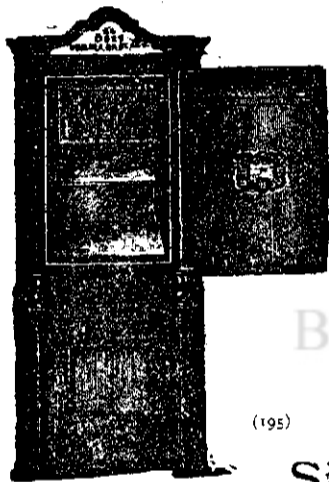
Mijlocește împrumuturi de bani pe amortisație.

Mijlocește asigurări pe viață și contra focului.

Vinde unelte și mașini agricole chiar și pe plătiri în rate.

In sfârșit îngrijește ori-ce afaceri comerciale de intermediare.

Casse de fer și oțel sigure contra focului și spargerii

pentru păstrat bani, registre și documente în toate mărimile și formele.

Soliditate garantată.

Prețuri eftine.

A se adresa la: Prima fabrică transilvană privilegiată ces. și reg. de case de fer și oțel alui

(195) **R. ÖSZY** 39-52

Sibiu — Nagyszeben

Strada Dumbrăvil Nr. 3. — Strada Bruckenthal Nr. 5.

Preț curent ilustrat se trimite la cerere gratis și franco.

Crucea sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Vindecă și înviorază

Deosebită atențiune rării, că acest aparat

(190) de 20

Nu e mijloc secret.

pe lângă garanție.

e a se da împreju- vindecă boale vechi

de ani. 31-

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, nevralgie, împiedicarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, înțituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, reumatism la mână și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în fat, infuență, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor a tor boale cari la tracțiune normă a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari pretuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacien, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca r-se trimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a prola a, aratul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Volta“ a at în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apratul și cercetat. Deja elinătatea crucii mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor. Prețul aparatului mic e 4 cor. folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinăitate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V. strada Vadász 42G, colțul strada Kálmán.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țeară și exoperează

împrumuturi pe pământuri și edificii

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai țefine interese, și anume pe termen de 10-70 ani cu 2% - 5%.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5-10 ani

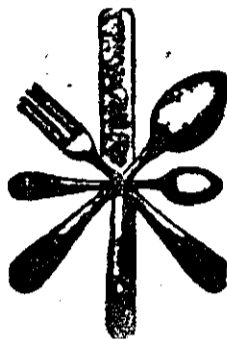
La funcționari de stat, comitat și oraș, precum și la oficeri, credit simplu și fără garanți, pe salare dela K. 1800 mai sus.

La dorință scriem cu informații, rugând marca postală.

(230) **„PECUNIA“** întreprindere de credit, 31-52 Sibiu (Nagyszeben) Strada Poplăcii nr. 27.

Cumpărare ocașională!

32 bucăți numai 6 fl.

In urma prea marelui deposit al unei fabrici de obiecte de metal, sunt încredințat să vind marfa acesteia în prețul cu care se face. Spedez dară, până când depositul sustă, contra ramburs:

6 bucăți linguri de supă din cel mai fin argint de gloria, 6 furcuțe (furcuța într'o bucată) din cel mai fin argint de gloria, 6 cuțite din cel mai fin argint de gloria, 12 lingurițe de cafea din cel mai fin argint de gloria; 1 sitită de străcurat

laptele și 1 sitită de străcurat supa. — 32 bucăți cari costă numai 6 fl., toate noue și bune și frumos poleite. Acestea mai de mult au costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se înlocuește cu cel mai scump argint, și ca unul fiecare să fie convins despre adevăr, mă oblig a remite banii numai de cât dacă marfa nu ar conveni. — Garnitura e cel mai potrivit dar de cununie, și nu trebuie să ipsească din nici o casă.

Singur expeditor este: **Iosif Auffenberg's Centrale**

(226) 31-52 Budapesta VI., Strada Proféta nr. 5.

Comandele se trimit spedând banii înainte sau contra ramburs.

Nou!

Lampă electrică de busunar

cu mecanism american indispensabilă pentru ori-ce economie casnică.

Să poate purta și în busunar, e durabilă, comodă și corăspunzătoare.

La fiecare e de lipsă pentru luminarea chililor, treptelor, ambitelor și localităților laterale.

Pentru oficeri la exerciții, pădurarilor și vânătorilor pentru serviciu de noapte e tare acomodată; pentru turiști sunt indispensabile, pentru medicii și moașe în ocasiunea vizitelor de noapte. In fabrice,

merci, pivnițe și depozite unde se păstrează materii explosive, sunt de mare însemnătate, pentru călători ce sosesc noaptea sunt repretuite. Pentru econcame este o bucurie. Nu sunt în urma ei picături de lumină pe padiment și covoare. Pe proprietarii și economii îi păzește de atacuri și foc; cu aceasta te poți să și noaptea în pod unde se păstrează mătreața. — E sigură contra focului. Se poate folosi de mai multe mii de ori și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1 coroană 20 fileri subministrăm altul nou. **Prețul 4 coroane.**

Cu reflector și linte măritoare executată foarte fin 5 cor.

Strat de rezervă 1 cor. 20 fl.

(227) Se trimit cu rambursă de 31-52

Stabilimentul Central alui **IOSIF AUFFENBERG** BUDAPEST, Strada Proféta 5.